

Yes! Twee keer in de week bewegingsonderwijs!

Good practice subsidie impuls en innovatie bewegingsonderwijs

Joyce Verkerk is sinds november 2022 aangesteld als procesbegeleider voor het bestuur Stichting Op Kop in de gemeenten Steenwijkerland en Zwartwaterland. Twee kleine landelijke gemeenten waar twee lessen bewegingsonderwijs nog geen gemeengoed was. Het bestuur deed in de tweede tranche een aanvraag voor de subsidie om te voldoen aan twee lessen bewegingsonderwijs. Voor kleine gemeenten is het lastig om bevoegde (vak)leerkrachten te vinden voor de kleine stukjes formatie die deze dorpscholen kunnen bieden. Ook de grote afstand naar een gymzaal of sporthal zorgt voor logistieke problemen. Bij veel scholen was bewegingsonderwijs wel voor één les geborgd, maar had het geven van twee lessen geen prioriteit. Bij deze veertien scholen waren er twee vakleerkrachten werkzaam en werden niet alle lessen gegeven door bevoegde leerkrachten. | Ondersteuningsteam subsidie impuls en innovatie van KVLO (OTS)

Interview Joyce Verkerk

Toen kwam de wettelijke verplichting om te gaan voldoen aan twee lessen bewegingsonderwijs! Een mooie uitdaging voor Joyce Verkerk om de scholen te ondersteunen om per 1 augustus 2023 aan deze verplichting

te gaan voldoen.

Hoe heb je dit aangepakt?

"In eerste instantie ben ik bij de directies langsgegaan met de mededeling dat de scholen aan de wet moeten gaan voldoen. Hierbij ontstond

weerstand bij een aantal directies, die niet tegen meer bewegen waren, maar vooral het gevoel kregen weer iets van bovenaf opgelegd te krijgen."

"Ik heb gekozen voor de aanpak om per school te kijken wat er nodig is, welke route er past bij een specifieke school en hoe je de eigenheid van de scholen in dit geheel kunt bewaken. Bij veel scholen ontbrak het aan een visie op bewegingsonderwijs: wat willen we bereiken en hoe gaan we dit bereiken?"

De weerstand zat niet alleen bij directies, maar ook groepsleerkrachten zagen niet direct de meerwaarde van de twee lessen bewegingsonderwijs. "Voor groepsleerkrachten heb ik tijdens een gezamenlijke bestuurs-studiedag een workshop gegeven, waarin de uitdagingen en oplossingen voor het geven van bewegingsonderwijs centraal stonden. Groepsleerkrachten voelden zich gehoord en zagen het belang van bewegingsonderwijs beter in, wat weer hielp om directies die weerstand voelden, te overtuigen om in te zetten op meer bewegen."

Waar liep je tegenaan in dit proces?

"Bij de meeste scholen is het gelukt om twee lessen bewegingsonderwijs van 45 minuten te realiseren. De grootste uitdaging om hieraan te voldoen vormde het inroosteren van bevoegde leerkrachten. In sommige gevallen hebben we creatiever moeten kijken naar de mogelijkheden. Een grote uitdaging was basisschool de Driesprong in Eesveen, waar de intentie voor twee lessen bewegingsonderwijs en het belang van bewegen duidelijk was, maar waar het organisatorisch lastig voor elkaar te krijgen was."

Idealiter zou de school willen inzetten op twee lessen van 45 minuten, maar praktisch gezien was dit niet haalbaar vanwege de ligging van de school. De school ligt prachtig landelijk tussen het groen, maar op grote afstand van een gymzaal. Voor een les bewegingsonderwijs moet twee keer een half uur gereisd worden. Twee keer in de week bewegingsonderwijs kost de school te veel tijd en was voor deze school geen optie. Eén les van 90 minuten was voor de school ook geen optie, omdat dit ten koste gaat van de kwaliteit van bewegingsonderwijs - er zijn minder herhalings- en variatiemogelijkheden en de les duurt zeker voor jonge kinderen veel te lang - en de afwisseling in een schoolweek.

“De vragen om tot maatwerk te komen op de Driepsprong bestonden uit: Hoe kan de school de kinderen voorzien van voldoende beweegtijd, kwalitatief bewegingsonderwijs, zonder te veel verlies van lestijd? En wat heeft de school dan (van mij) nodig?”

Er is gekozen voor 60 minuten bewegingsonderwijs in de gymzaal, gegeven door de vakleerkracht, en 30 minuten op een sportveld op het schoolplein, gegeven door bevoegde groepsleerkrachten. De vakleerkracht is verantwoordelijk voor de kwalitatieve inhoud van beide lessen en zorgt voor een vakwerkplan en een jaarplanning waarin alle leerlijnen voldoende aanbod komen. Tijdens de les van de vakleerkracht - waar de groepsleerkrachten bij aanwezig zijn - worden de buitenlessen van de week ervoor geëvalueerd. Zo wordt zo goed mogelijk aangesloten bij de behoefte en ontwikkeling van de leerlingen én de groepsleerkrachten.

Leerlijnen zoals: balanceren, zwaaien, klimmen, springen en over de kop worden binnen gegeven. En leerlijnen als mikken, jongleren, bewegen op muziek, doelspelen en tikspelen kunnen buiten gegeven worden. De school kijkt naar mogelijkheden om meer leerlijnen mogelijk te maken door aanschaf van specifieke materialen of attributen voor het geven van bewegingsonderwijs in de buitenruimte, bijvoorbeeld geschikte buitenmatten.

Een consequentie van het geven van buitenlessen is dat de weersomstandigheden ervoor kunnen zorgen dat een ingeplande les in de buitenruimte geen doorgang kan hebben, of niet de activiteit kan bieden die gepland staat, bijvoorbeeld door vorst of hitte. Het voordeel is dan weer dat de groepsleerkracht niet vastzit aan vaste tijden, waardoor deze gymles op een ander tijdstip in de week ingehaald kan worden.

Werken aan kwaliteit, wat is er gerealiseerd?

“Binnen de mogelijkheden werken we geleidelijk naar kwalitatief goede lessen bewegingsonderwijs.” Scholen werden in de lead gezet bij het maken van een eigen vakwerkplan, waarin zij bewegingsonderwijs onderbouwen. Hierdoor ontstaat er maatwerk passend bij de mogelijkheden van de school.

“Er is hard gewerkt aan jaarplanningen, een vast gymrooster met twee keer in de week bewegingsonderwijs en vaste lesvoorbereidingen. Daarnaast heb ik een inventarisatie gedaan wat er nodig is aan accommodaties en inrichting, daarvoor zijn de contacten met de gemeente versterkt. Zo is er per school gewerkt aan de basisvoorwaarden om bewegingsonderwijs inhoud te geven.”

“We zijn begonnen met een nulmeting binnen acht scholen van Stichting Op Kop om inzicht te krijgen in de motorische vaardigheden van de leerlingen. De meeste scholen werken nog niet met een leerlingvolgsysteem.”

Om toch snel inzicht te krijgen in de motorische vaardigheden is er door de Gemeente Steenwijkerland geïnvesteerd om de MQ Scan bij alle leerlingen af te nemen. Dit geeft de beginsituatie weer, waarop vervolgens beweeg en sportbeleid gemaakt kan worden. De doelstelling is om deze test in een later stadium te vervangen door een leerlingvolgsysteem als er meer vakleerkrachten zijn aangesteld.

Hoe wil je deze ontwikkelingen borgen?

“Binnen Stichting Op Kop zijn we gestart met een vakgroep bewegingsonderwijs. Hierbij kon ik mijn ervaring en kennis vanuit de vakgroep Lelystad gebruiken. De vakgroep Lelystad heeft mij laten zien wat de samenwerking van vakleerkrachten teweeg kan brengen en welke bijdrage dit levert aan goed bewegingsonderwijs”.

De vakleerkrachten kunnen door samenwerking nu professionaliseren, scholing en cursussen volgen en samenwerken aan beter bewegingsonderwijs binnen Stichting Op Kop. In een bestuurlijk vakwerkplan is een visie op bewegingsonderwijs vastgelegd waar deze afspraken en voorwaarden in zijn geborgd.

Waar wil je nog naartoe werken?

“Ik zou net als bij de vakgroep Lelystad een boven-bestuurlijke samenwerking

op bewegingsonderwijs mogelijk willen maken. Er zijn meerdere kleine gemeenten en schoolbesturen in de nabije omgeving die met dezelfde uitdagingen worstelen. Dit zou het mogelijk maken om mooiere banen te creëren om meer vakleerkrachten aan de vakgroep te verbinden vanuit de onderwijs-cao. Daarnaast zou het mooi zijn om integraal samen te werken op sportdagen, schoolkampen en dergelijke. Hopelijk kunnen we zo bewegingsonderwijs en de vakgroep meer waarde en kleur geven, waardoor we kwalitatief bewegingsonderwijs op de lange termijn kunnen borgen". ●

Het voorbeeld uit de gemeenten Steenwijkerland en Zwartwaterland laat goed zien welke rol de procesbegeleider heeft gespeeld in het traject naar twee lessen bewegingsonderwijs. Doordat Joyce vanuit de subsidie impuls en innovatie bewegingsonderwijs is voorzien in tijd en de verantwoordelijkheid heeft gekregen dit proces vorm te geven, zijn er grote stappen gemaakt richting kwalitatief bewegingsonderwijs. Joyce heeft hierin haar eigen netwerk opgebouwd, contact gelegd met verantwoordelijke partners en plannen geschreven.

Het bestuur heeft Joyce het vertrouwen gegeven en begeleid met de nodige kennis over de gang van zaken binnen het onderwijs. Door de expertise en ondersteuning van haar collega's werd dit een gezamenlijk proces en dus ook 'iets' van de Stichting Op Kop.

Dat een procesbegeleider de verantwoordelijkheid neemt voor bewegingsonderwijs heeft ervoor gezorgd dat het vak serieus wordt genomen en er daadwerkelijk stappen zijn gemaakt om kinderen voldoende en kwalitatief bewegingsonderwijs te laten krijgen.

Het is nu zaak om deze ontwikkelingen te borgen. Voor schooljaar 23-24 wordt er nog gebruik gemaakt van de subsidie impuls en innovatie, doordat deze verlengd mag worden tot 31 juli 2024. Het schoolbestuur is bereid om ook in de toekomst te investeren in een vakgroep bewegingsonderwijs met daarbij tijd (WTF) voor een vakgroep-coördinator. Hiermee wordt een basis gelegd voor een netwerk dat fungeert als een professionele leergemeenschap en werkt aan het profileren van bewegingsonderwijs.

Voor meer informatie zie www.impulsbewegingsonderwijs.nl
Scan of klik op de QR-code

Contact

ots@kvlo.nl
KVLO Ondersteuningsteam subsidie impuls en innovatie (OTS) bestaat uit: Peter Kool, Wim van Gelder, Wiebe Faber, Rob Heidenreich, Simone de Vries en Oscar Scipio

Foto's

Joyce Verkerk

Kernwoorden

impuls, innovatie, bewegingsonderwijs, primair onderwijs